

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการแทนการลงโทษจำคุกผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทย

ในทางวิชาการได้มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการของผู้ต้องขังสูงอายุมากมาย ซึ่งจากผลการศึกษาพอสรุปได้ว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาและมีความต้องการเฉพาะด้าน สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ สภาพสังคมและแวดล้อมของผู้สูงอายุ ยิ่งไปกว่านั้นผู้สูงอายุกลุ่มหนึ่งในสังคมไทยที่เป็นผู้ด้อยโอกาสและจำเป็นต้องให้ความดูแลด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นั่นก็คือ ผู้ต้องขังสูงอายุ (Elderly Prisoners) เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำย่อมมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อมภายนอกเรือนจำอย่างสิ้นเชิง โดยที่ผู้ต้องขังสูงอายุจะต้องถูกควบคุมหรือกักขัง ถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพในการดำรงชีวิตมากมายหลายประการ และยังคงถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก ครอบครัว ญาติพี่น้อง ที่นับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ¹⁸⁶ นอกจากนี้ สังคมผู้ต้องขังในเรือนจำยังต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบกติกาใช้กับคนหมู่มาก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เรือนจำต้องประสบกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

ผู้ต้องขังสูงอายุเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่ได้สร้างปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับวินัยหรือการละเมิดต่อกฎ ระเบียบของทางเรือนจำ ไม่มีความเสี่ยงต่อการหลบหนีหรือความเสี่ยงอันจะกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยในเรือนจำ การควบคุมตัวผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไว้ในเรือนจำที่มีกฎ ระเบียบที่เข้มงวดจึงไม่มีความจำเป็นมากนัก อีกทั้งยังไม่เป็นการสอดคล้องกับสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ บุคลิกลักษณะของผู้ต้องขังสูงอายุอีกด้วย และในขณะเดียวกันผู้ต้องขังสูงอายุเป็นกลุ่มที่ทางเรือนจำจะต้องรับภาระอย่างมากในเรื่องสวัสดิการและการดูแลผู้ต้องขังกลุ่มนี้มากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป

ผู้สูงอายุแทบทุกคนจะมีปัญหาสุขภาพ เช่น การมองเห็น การได้ยิน ปัญหากระดูกและกล้ามเนื้อ และมีการเจ็บป่วยง่ายกว่าบุคคลทั่วไปที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างทันทั่วทั้งที่มีโรค

¹⁸⁶ จาก *แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ* (น. 183-185), โดย ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2534, กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประจำตัวที่ต้องได้รับการตรวจรักษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ ผู้สูงอายุมักมีอาการหงุดหงิดน้อยใจและมีอาการซึมเศร้า ว่าแห้ว ต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสวัสดิการและบริการต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังสูงอายุจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากเป็นพิเศษกว่าผู้ต้องขังทั่ว ๆ ไป แม้ผู้ต้องขังสูงอายุจะเป็นกลุ่มที่มีจำนวนไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน ทำให้ไม่ได้รับการใส่ใจและการปฏิบัติอย่างเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ และทำให้ผู้ต้องขังสูงอายุต้องได้รับความยากลำบากและทุกข์ทรมานในการดำเนินชีวิตยิ่งไปกว่าโทษที่ได้รับ ซึ่งมีได้เป็นไปตามมาตรฐานการให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

4.1 วิเคราะห์มาตรการบังคับโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

ในปัจจุบันการบังคับโทษในประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้น โดยมีการนำแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรมมาใช้ ซึ่งมีอิทธิพลมาจากต่างประเทศ จนกลายมาเป็นกระแสหลักในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของกรมราชทัณฑ์โดยนำมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำอยู่เดิมในอดีต อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยก็ยังคงประสบกับปัญหาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำนั้นยังไม่สามารถจะดำเนินการไปได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องด้วยอุปสรรคและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ เป็นต้น¹⁸⁷ ซึ่งกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากอุปสรรคดังกล่าวนี้มากที่สุดได้แก่ กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความอ่อนแอทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และหากมีปัญหาสุขภาพก็จำเป็นต้องได้รับการตรวจรักษาให้ทันท่วงที ซึ่งในปัจจุบันเรือนจำยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ได้ทำให้ผู้ต้องขังในกลุ่มผู้สูงอายุเสียชีวิตในเรือนจำด้วยสาเหตุที่มาจากโรคประจำตัวหรือปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขังสูงอายุที่ตนเองอันเกิดจากการที่ไม่ได้รับการดูแลรักษาตามสมควรและทันเวลา

¹⁸⁷ จาก การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) (น. 1), โดย อารีลักษณ์ สินธพันธ์, 2531, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จากที่ได้ทำการศึกษาดังกล่าวถึงมาตรการบังคับโทษแก่ผู้สูงอายุในประเทศต่าง ๆ พบว่า แต่ละประเทศ จะมีวิธีการในการลงโทษผู้ต้องขังในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีใช้การลงโทษจำคุก โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ และผลที่จะเกิดตามมาต่อสังคมและต่อตัวผู้ถูกบังคับโทษนั้นเองด้วย ซึ่งพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษเป็นสาระสำคัญ โดยแต่ละประเทศจะมีวิธีการหลายรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้

4.1.1 มาตรการบังคับโทษผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศสหรัฐอเมริกา

การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีจำนวนผู้ต้องขังสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมีรายงานการศึกษาเรื่องผู้ต้องขังสูงอายุโดยในประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้มีความเสี่ยงหรือแนวโน้มจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณชนน้อยกว่าผู้ต้องขังทั่วไปที่อยู่ในวัยรุ่นหรือวัยกลางคนในหลาย ๆ มลรัฐของสหรัฐอเมริกา จึงใช้วิธีปล่อยผู้ต้องขังสูงอายุก่อนกำหนดเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในเรือนจำ เช่น ในมลรัฐอลาแบมา นอร์ทแคโรไลนาและวอชิงตัน ได้มีนโยบายปล่อยให้ผู้ต้องขังสูงอายุกลับไปรับโทษที่เหลืออยู่ในระหว่างอาศัยในชุมชน¹⁸⁸

ส่วนหลักเกณฑ์การกำหนดอายุผู้ต้องขังสูงอายุในสหรัฐอเมริกานั้น บางรัฐจะใช้เกณฑ์การแบ่งอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ยกตัวอย่างเช่น นอร์ทแคโรไลนา เวอร์จิเนีย เป็นต้น แต่มีบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้เกณฑ์อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปด้วย เช่น ในมลรัฐฟลอริดาเป็นต้น ซึ่งผู้ต้องขังสูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกเป็นเวลานานจนกระทั่งพ้นวัย 60 ปีขึ้นไป ส่วนผู้ที่ถูกพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกในขณะที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นส่วนในมลรัฐแมริแลนด์ เวอร์จิเนีย และวิสคอนซินมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพร่างกายและการรักษาพยาบาลไว้เป็นเงื่อนไขในการได้รับการพิจารณาให้ได้รับการปล่อยตัวผู้สูงอายุ แต่ได้กำหนดช่วงอายุและระยะเวลาการรับโทษคุกขั้นต่ำไว้แทน กล่าวคือ ในมลรัฐแมริแลนด์ ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวจะต้องมีอายุ 65 ปี และได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี ส่วนในมลรัฐเวอร์จิเนียและวิสคอนซิน กำหนดให้เฉพาะผู้ต้องขังที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปซึ่งต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือผู้ต้องขังที่มีอายุ 60 – 64 ปี ซึ่งได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี เท่านั้นที่จะมีสิทธิยื่นเรื่องขอให้ได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด ส่วนในมลรัฐคอนเนคติกัต มิสซูรี โอเรกอนเท็กซัส วอชิงตัน และไวโอมิง กฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องอายุของผู้ต้องขังไว้ แต่ได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาวะเสื่อมถอยของ

¹⁸⁸ From *It's About Time Aging Prisoners, Increasing Costs, and Geriatric Release*, by Tina Chiu, 2010 (April), Vera Institute of Justice.

ร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากอายุที่มากขึ้น เป็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับการปล่อยตัว ยกตัวอย่างเช่นในมลรัฐมิสซูรีกำหนดให้ผู้ต้องขังจะต้อง “มีอายุมากพอสมควร” ที่จะต้องได้รับการดูแลอยู่ในศูนย์ดูแลผู้ป่วยและคนชราเป็นระยะเวลายาวนาน ส่วนในมลรัฐไวโอมิงก็อนุญาตให้มีการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขด้วยเหตุผลด้านการรักษาสำหรับผู้ต้องขังที่ “เสื่อมสมรรถภาพทางร่างกาย เนื่องจากอายุ โดยอยู่ในข่ายที่สุขภาพทั้งกายและจิตเสื่อมถอย” จนกระทั่งไม่สามารถช่วยเหลือและดูแลตนเองได้ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ¹⁸⁹ อันจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ในการปล่อยตัวผู้ต้องขังสูงอายุแตกต่างกันออกไปตามนโยบายของแต่ละมลรัฐ แต่ก็จะเห็นได้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับการปล่อยตัวผู้ต้องขังสูงอายุออกจากเรือนจำค่อนข้างมาก

การดำรงชีวิตภายในเรือนจำของผู้ต้องขังสูงอายุส่วนมากจะไม่พบปัญหาเรื่องการกระทำผิดวินัยหรือการละเมิดกฎ ข้อบังคับในเรือนจำ แต่จะพบว่าผู้ต้องขังสูงอายุจะใช้ชีวิตอย่างสันโดษแยกตัวออกจากผู้ต้องขังทั่วไป ไม่สามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำจัดไว้สำหรับผู้ต้องขังทั่วไปได้ ผู้ต้องขังสูงอายุส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณได้รับการผลกระทบจากการถูกต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำทั้งทางสุขภาพร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการต้องโทษจำคุก และดำรงชีวิตอยู่ภายในเรือนจำ

การบังคับโทษจำคุกผู้ต้องขังสูงอายุส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุมากกว่าผู้ต้องขังธรรมดาทั่วไป เช่น ตกอยู่ในสภาพที่ท้อแท้สิ้นหวัง (The Despairing) เนื่องจากต้องใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมในเรือนจำและในขณะเดียวกันก็รู้สึกว่าไม่มีหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ โดยความรู้สึกที่ท้อแท้สิ้นหวังนี้จะรุนแรงอย่างยิ่ง ถ้าบุคคลนั้นเห็นว่าความสิ้นหวังดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาภายในความบกพร่องหรือความขาดแคลนของตนเอง ผู้ที่ตกอยู่ในสภาพท้อแท้สิ้นหวังนี้จะมีความรู้สึกเสียใจอย่างยิ่งกับการสูญเสียช่วงเวลาในอดีตของตนไปอย่างไร้ประโยชน์กับการประกอบอาชีพและการต้องโทษจำคุก ทำให้เขาไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมปกติภายนอกเรือนจำได้ ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่มีความหวังและโอกาสใด ๆ เหลืออยู่อีก ยิ่งไปกว่านั้น ชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุหลังพ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวอาจตกเป็นผู้ไร้ที่พึ่งอาศัยอีกด้วย ซึ่งนับเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ไม่มีความสามารถที่จะกลับไปประกอบอาชีพเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไปและไม่มีความสามารถเพียงพอในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาบางเรื่องได้แล้ว ด้วยความเสื่อมโทรมของสภาพร่างกายตามอายุและสติปัญญาที่ซาลงตามวัยของผู้สูงอายุนั้น และเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังวัยกลางคนจะพบว่าผู้ต้องขังผู้สูงอายุมีอัตราความเสื่อมของสุขภาพและมีความอ่อนแอด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง

¹⁸⁹ Ibid.

ยกตัวอย่างเช่น ความทุพพลภาพหรือความเสื่อมของอวัยวะและสมรรถนะการเคลื่อนไหวที่ถดถอย อาการป่วยทางจิต ภาวะเสี่ยงที่จะป่วยเป็นโรครุนแรงเพิ่มขึ้น และมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมักป่วยด้วยหลายโรค/อาการ เช่น การสูญเสียสมรรถภาพในการฟัง ปัญหาทางสายตา โรคข้ออักเสบ ความดันสูง ภาวะสมองเสื่อม รวมถึงอาจมีแนวโน้มที่ต้องได้รับการรักษาฟันและโรคปริทันต์ด้วย วารสารสมาคมแพทยอเมริกัน (Journal of the American Medical Association) ระบุว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่า 55 ปี มักจะมีการป่วยด้วยโรคต่าง ๆ โดยเฉลี่ยจำนวน 3 โรค และมีจำนวนถึงร้อยละ 20 ที่มีอาการป่วยทางจิต ซึ่งส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวกับสุขภาพ (เช่น อุปกรณ์ช่วยพยุงเวลาเดิน อุปกรณ์ช่วยฟัง อุปกรณ์ช่วยหายใจ เป็นต้น) มากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องขังสูงอายุก็ยังไม่ได้รับการจัดสรรบริการด้านสุขภาพในสัดส่วนที่เหมาะสม เนื่องจากผู้ต้องขังสูงอายุจำเป็นต้องได้รับการรักษาบ่อยครั้งกว่าผู้ต้องขังทั่วไป เรือนจำต่าง ๆ ได้ใช้งบประมาณในการดูแลผู้ต้องขังสูงอายุมากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป 2-4 เท่า¹⁹⁰ อย่างไรก็ตาม ในมลรัฐเวอร์จิเนียได้มีการศึกษาเพื่อเสนอคณะกรรมการด้านความเหมาะสมในการใช้งบประมาณประจำสภาผู้แทนราษฎรรัฐเวอร์จิเนีย (Appropriations Committee of the House of Delegates) ได้แสดงให้เห็นว่า กรมราชทัณฑ์อาจประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้ถึง 6.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หากมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังสูงอายุที่สมควรได้รับการปล่อยตัว ซึ่งคิดเป็นจำนวนร้อยละ 15 ของผู้ต้องขังทั้งหมดในเรือนจำ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตราการก่ออาชญากรรมและการกระทำผิดที่ร้ายแรงสูงสุดชี้ให้เห็นว่า เมื่ออายุมากขึ้นอัตราการกระทำผิดก็จะน้อยลง ผู้กระทำความผิดที่สูงอายุมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำน้อยกว่าผู้กระทำความผิดที่อายุน้อย หลังจากได้รับการปล่อยตัว นอกจากนี้จากการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขเพื่อหาความเป็นไปได้ในการฝ่าฝืนกฎหมายของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวดังกล่าว พบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มว่าจะถูกคุมขังซ้ำน้อยที่สุด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในปี ค.ศ. 1998 มีจำนวนเพียงร้อยละ 3.2 ของผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป เท่านั้นที่กลับเข้ามารับโทษใหม่ในเรือนจำภายในหนึ่งปีที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้ว เมื่อเทียบกับผู้กระทำความผิดอายุระหว่าง 18-29 ปี ที่มีมากถึงร้อยละ 45 และในปี ค.ศ. 2004 ได้มีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับบุคคลที่ต้องโทษตามคำแนะนำส่วนกลางในการตัดสินโทษพบว่า ภายในระยะเวลาสองปีที่ได้รับการปล่อยตัว อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 9.5

¹⁹⁰ Ibid.

เมื่อเทียบกับอัตราการกระทำผิดซ้ำที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 35.5 จากสถิติเหล่านี้ การปล่อยตัวผู้ต้องขังสูงอายุบางคนก่อนกำหนดจะสร้างความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของสาธารณชนน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด¹⁹¹

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็นหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายและสร้างกฎ กติกาแห่งมลรัฐของตนขึ้นบังคับใช้แก่พลเมืองของตน ดังนี้ วิธีการในการแก้ไขปัญหาคriminal justice ในแต่ละมลรัฐจึงแตกต่างกันออกไป ซึ่งจากที่ได้ทำการศึกษาพบว่ามี 3 วิธีการหลัก ๆ ที่ประเทศสหรัฐอเมริกานิยมนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด อันได้แก่ การควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) มาตรการลงโทษระดับกลาง และการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายอย่างละเอียดไว้แล้วในบทที่ 3 ซึ่งจะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญโดยกำหนดว่า จะต้องควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดในระดับใด การจัดระดับของการสอดส่องถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐที่มีนโยบายและการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป แต่จะมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือ การบังคับ (Enforcement) การดักเตือน (Monitoring) และการช่วยเหลือ (Assistance)¹⁹² ที่ต้องนำมาเป็นเป้าหมายรวมในระบบการควบคุมและสอดส่องผู้กระทำความผิดอาญาด้วย

4.1.2 มาตรการบังคับโทษผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศอังกฤษ

มาตรการบังคับโทษผู้กระทำความผิดอาญาที่ประเทศอังกฤษนำมาใช้แทนการบังคับโทษจำคุกนั้น จะให้ความสำคัญแก่การคุมประพฤติมากที่สุด โดยได้มีการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติสำหรับการสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดในชุมชนแห่งประเทศสหราชอาณาจักร (อังกฤษและเวลส์) (National Standards for the Supervision of Offenders in the Community) ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษระดับกลางที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติและจำคุกและการลงโทษระดับกลางเป็นการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องประสานกับการกระทำความผิด¹⁹³

การมีมาตรฐานแห่งชาติสำหรับการสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดในชุมชนก็เพื่อเป็นการสอดส่องการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารจัดการงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดและเพื่อให้เป็นมาตรฐานสำหรับคณะกรรมการคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติทุกท้องที่ให้เกิดความมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติจะได้รับการสอดส่องดูแลและบริการ โดยจะมีการแจ้ง

¹⁹¹ Ibid.

¹⁹² จาก “รายงานการศึกษาคุณงานระบบคุมประพฤติ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา (ตอนที่ 5),” โดย สิทธิศักดิ์ วนะชกิจ, และศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2534, *คู่มือ*, 39(6), น. 57.

¹⁹³ From *Probation and Parole: Theory and Practice* (p. 411), by Abadinsky, Howard, 1997, New Jersey: Prentice-Hall.

ข้อมูลรายละเอียดแก่ผู้กระทำความผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดและหากกระทำผิดเงื่อนไขจะมีการดำเนินการต่อไปอย่างไร ซึ่งเป็นทั้งการควบคุมการทำงานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในงานคุมประพฤติให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานที่ผู้ตรวจการจะใช้สำหรับประเมินประสิทธิภาพในการทำงาน อันเป็นสิ่งสะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการทำงานร่วมกันให้ดียิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงานราชทัณฑ์กับหน่วยงานคุมประพฤติและสร้างการทำงานที่สอดคล้องกับงานราชทัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม เป็นที่คาดหมายได้โดยหลักการว่างานคุมประพฤติแห่งชาติและองค์กรทั้งหลายที่ปฏิบัติงานในด้านนี้จะดำเนินงานต่อผู้กระทำความผิดอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกันโดยหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติอันไม่เหมาะสมที่ตั้งอยู่บนเชื้อชาติ ชาติกำเนิด เพศ อายุ ความพิการ ศาสนา ลักษณะทางเพศ หรือตั้งอยู่บนพื้นฐานอื่นที่ไม่เหมาะสม¹⁹⁴

ส่วนการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (The Home Detention Curfew - HDC) จะนำมาใช้เป็นวิธีการเสริมเท่านั้น กล่าวคือ วิธีนี้จะนำมาใช้ควบคู่ไปกับการคุมประพฤติหรือการพักการลงโทษนั่นเอง โดยผู้กลุ่มสูงอายุจะเป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับการปล่อยตัวโดยใช้วิธีการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้โทษจำคุก

ทั้งนี้ ได้มีการสำรวจการใช้มาตรการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (The Home Detention Curfew - HDC) ปรากฏว่าวิธีการนี้เป็นการบังคับโทษที่ประสบความสำเร็จในการทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถอยู่ในสังคมปกติได้โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และผู้ถูกควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมตัวด้วยวิธีการดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าการควบคุมด้วยวิธีการนี้มีอิทธิพลต่อความประพฤติของผู้ต้องขังในเรือนจำโดยเป็นแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังอื่น ๆ มีความประพฤติที่ดี อีกทั้งบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัวของผู้ต้องโทษเองก็มีทัศนคติที่ดีต่อการบังคับโทษด้วยวิธีการนี้ โดยให้เหตุผลว่าวิธีการนี้ทำให้ผู้ต้องโทษยังสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติร่วมกับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ต้องโทษที่เป็นผู้สูงอายุ เพราะบุคคลใกล้ชิดสามารถดูแล เอาใจใส่ได้ตลอดเวลาซึ่งทำให้ไม่มีความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจของผู้ต้องโทษนั้น¹⁹⁵

นอกจากการใช้มาตรการคุมประพฤติดังกล่าวแล้ว ประเทศอังกฤษยังไม่มีมาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบอื่น ๆ มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งประเทศอังกฤษจะให้ความสำคัญและมุ่งการใช้วิธีการคุมประพฤติเป็นหลักอย่างไรก็ตาม เมื่อมีการลงโทษผู้กระทำ

¹⁹⁴ การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย (น. 59-60). เล่มเดิม.

¹⁹⁵ จาก โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด (น. 51), โดย สุมณทิพย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมณี, 2549, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความผิดไปเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วจะมีการนำมามาตรการพักการลงโทษมาใช้โดยจะมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับควบคุมตัวผู้ต้องโทษที่ได้รับการพักการลงโทษด้วยเช่นกัน¹⁹⁶

4.1.3 มาตรการบังคับโทษผู้ต้องขังสูงอายุในสาธารณรัฐฝรั่งเศส

เนื่องจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสเน้นหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (Individualisation des peines) เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูปรับปรุงแก้ไขและเพื่อให้ผู้กระทำความผิดพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมอย่างไม่มีปัญหาโดยจะมี “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ”¹⁹⁷ (juge de l'application des peines เรียกย่อว่า JAP) เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดในเรือนจำ คือจะเป็นผู้พิจารณาออกคำสั่งให้ใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับตัวนักโทษแต่ละคน ซึ่งมาตรการดังกล่าว ประกอบด้วย การลดระยะเวลาจำคุก (Les reductions de peine) การอนุญาตให้ออกนอกเรือนจำ (Les permissions de sortir) การหยุดหรือแบ่งการลงโทษ (La suspension ou le fractionnement de la peine) การจำคุกนอกเรือนจำ (Le placement a l'exterieur) การให้เสรีภาพบางส่วน (La semi-liberte) การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Le placement sous surveillance electronique), และการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข (La liberation conditionnelle)¹⁹⁸

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาเวลานั้น พบว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุของแต่ละประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุนั้น ทางเรือนจำจะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องสวัสดิการและความต้องการอันเป็นลักษณะเฉพาะของผู้ต้องขังสูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพ โรคประจำตัว ตลอดจนการรักษาพยาบาลที่ทันทั่วถึง สภาพจิตใจ การดูแลเอาใจใส่ ความปลอดภัยในการใช้ชีวิตอยู่ภายในเรือนจำ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักสากล แต่เมื่อพิจารณาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทยกลับพบว่ายังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าวได้ ประกอบกับจำนวนผู้ต้องขังสูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ซึ่งผู้ต้องขังสูงอายุส่วนหนึ่งมาจากผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานจนกระทั่งเป็นผู้ต้องขังสูงอายุในที่สุด ทั้งนี้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุในเรือนจำให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่

¹⁹⁶ แหล่งเดิม.

¹⁹⁷ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ (le juge de l'application des peines) เป็นผู้พิพากษาอาชีพในศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) ที่ถูกเสนอชื่อโดย Conseil supérieur de la Magistrature (คล้ายคณะกรรมการตุลาการในประเทศไทย) มีอำนาจหน้าที่ในการปรับใช้โทษและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับนักโทษในเรือนจำ รวมถึงการดูแลขังที่ถูกลงโทษแต่ได้รับการรอการลงโทษ (le sursis avec mise a l'épreuve).

¹⁹⁸ การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน (น. 36). แหล่งเดิม.

จะต้องคำนึงถึงบุคลิก ลักษณะเฉพาะตัวของผู้ต้องขังสูงอายุ โดยต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องสุขภาพร่างกายและการรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดและทันเวลา

เนื่องจากผู้ต้องขังสูงอายุนั้นเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะหลบหนี ไม่มีความเสี่ยงที่จะคุกคามหรือเป็นอันตรายต่อบุคคลใด ๆ และทรัพย์สินใด ๆ ในชุมชนไม่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดร้ายแรงในภายหลัง และไม่มีความเสี่ยงที่จะทำการขัดขวางใด ๆ ต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิจะได้รับอนุญาตให้ใช้วิธีการควบคุมตัวในรูปแบบอื่นแทนการลงโทษจำคุก และในขณะเดียวกันหากนำวิธีการในการลงโทษในรูปแบบอื่นที่มีโทษจำคุกมาใช้แก่ผู้สูงอายุก็จะเป็นการช่วยลดภาระของทางเรือนจำได้อย่างมากและยังช่วยลดปัญหาต่าง ๆ จากการควบคุมตัวผู้สูงอายุไว้ในเรือนจำ ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพและลักษณะของผู้สูงอายุที่ไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาตรการในการลงโทษจำคุกมาใช้ดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้น

4.2 วิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสมแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุในประเทศไทย

จากการศึกษามาตรการในการบังคับโทษทางอาญาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ หรือจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์เช่นเดียวกับระบบกฎหมายที่ใช้อยู่ในประเทศไทย พบว่านอกจากมาตรการบังคับโทษจำคุกแล้ว ทุกประเทศก็จะมีมาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกด้วยเช่นกัน ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีมาตรการที่แตกต่างกันออกไป โดยให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่แตกต่างกันนำไปสู่การเลือกใช้มาตรการบังคับโทษที่แตกต่างกันออกไปด้วย ตลอดจนเงื่อนไขหรือการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ใช้มาตรการบังคับโทษในรูปแบบต่าง ๆ แทนการจำคุกของแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันออกไปเช่นกัน จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อหาวิธีการที่จะนำมาใช้บังคับโทษแก่ผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทยแทนการใช้โทษจำคุก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากที่สุด ดังจะกล่าวให้เห็นชัดเจนได้ดังนี้

4.2.1 ความเหมาะสมในการนำมาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุ

เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) หมายถึง อุปกรณ์ในการควบคุมผู้กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter Device) ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิดมีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ หรือสายหนังรัดข้อมือข้อเท้า ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ซึ่งทำหน้าที่

ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด อาทิการควบคุมตัวในบ้าน สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมแทนการจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำ

มาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการใช้สถานที่ที่กำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษโดยมีเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอุปกรณ์ตรวจสอบการควบคุมผู้กระทำความผิดมีทั้งที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการใช้วิธีการดังกล่าวนี้และที่ไม่ต้องเสียด้วยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศ¹⁹⁹ นอกจากนี้ยังอาจมีการกำหนดให้ผู้ต้องโทษต้องทำงานสาธารณะให้ชุมชนหรือบริจาคเงินช่วยองค์กรสาธารณะ หรือต้องทำงานเลี้ยงชีพ หรือเข้ารับการบำบัดรักษาอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเงื่อนไขของแต่ละประเทศที่จะกำหนดขึ้น เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขประกอบการใช้การควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในที่ที่กำหนด และในบางมลรัฐ เช่นในมลรัฐ Kentucky ผู้กระทำความผิดที่ใช้การควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดจะต้องรับโทษนานกว่ารับโทษในเรือนจำ แต่ในบางรัฐ เช่น Florida จะรับโทษน้อยกว่าโทษในเรือนจำ²⁰⁰

ส่วนในสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นมาตรการควบคุมผู้ต้องโทษด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นี้จัดว่าเป็นมาตรการใหม่แต่เมื่อมีการทดลองนำมาใช้ก็พบว่า เป็นมาตรการที่ส่งผลดีและนับว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยในปัจจุบันมาตรการดังกล่าวเป็นที่นิยมมาก ทำให้ปัญหาเรื่องผู้ต้องขังล้นเรือนจำเบาบางลง อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีระบบ “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ”²⁰¹ (juge de l’application des peines) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการกำหนดโทษที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดแต่ละราย สอดส่องดูแลความประพฤติผู้ต้องโทษ พิจารณาวินิจฉัยการกระทำผิดเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในการบังคับโทษเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการบังคับโทษให้เหมาะสมแก่ผู้ต้องโทษตลอดเวลาในการบังคับโทษของผู้นั้นจนกว่าจะพ้นโทษ ดังนั้น การสั่งให้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การเพิกถอนคำสั่งให้ควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์

¹⁹⁹ จาก การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) (น. 29), โดย เบ็ญจะ เพ็งคิชฐ์, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁰⁰ จาก รายงานสรุปประชุมปฏิบัติการวิจัยโครงการ 2 การกักขังและใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ควบคุมผู้ต้องโทษในสหรัฐอเมริกา (13 มิถุนายน 2531), โดย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁰¹ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ (le juge de l’application des peines) เป็นผู้พิพากษาอาชีพในศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) ที่ถูกเสนอชื่อโดย Conseil supérieur de la Magistrature (คล้ายคณะกรรมการตุลาการในประเทศไทย) มีอำนาจหน้าที่ในการปรับใช้โทษและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับนักโทษในเรือนจำ รวมถึงการดูแลจำเลยที่ถูกลงโทษแต่ได้รับการรอกการลงโทษ (le sursis avec mise à l’épreuve).

อิเล็กทรอนิกส์เพราะเหตุว่าผู้ต้องโทษกระทำผิดเงื่อนไขนั้น ล้วนแล้วแต่จะต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้พิพากษามาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งกระบวนการกลั่นกรองนี้จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องโทษ ทนายความ อัยการ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ มีโอกาสได้แย้งคัดค้าน แสดงพยานหลักฐาน เพื่อให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยได้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้ต้องโทษออกนอกสถานที่ที่กำหนดอันเป็นการฝ่าฝืนเงื่อนไข สัญญาที่ถูกส่งจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะดิ่งขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทราบความเคลื่อนไหวและติดตามตัวผู้ต้องโทษไปในทันที แต่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ไม่สามารถนำตัวผู้ต้องโทษกลับเข้าจำคุกในเรือนจำได้ทันทีแต่จะต้องส่งตัวผู้ต้องโทษนั้นไปยัง “ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ” เพื่อให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไต่สวนว่าสัญญาเตือนดังกล่าวเกิดขึ้นจากสาเหตุใด และผู้ต้องโทษมีเจตนาที่จะหลบหนีหรือไม่ แล้วจึงจะมีคำสั่งในเรื่องวิธีการในการควบคุมตัวผู้ต้องโทษนั้นต่อไป ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการควบคุมตัวผู้ต้องโทษด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แล้วผู้ต้องโทษจะต้องกลับเข้ารับโทษจำคุกเรือนจำ โดยยังคงต้องรับโทษที่เหลืออยู่หลังจากหักระยะเวลาควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์²⁰² วิธีการนี้สามารถให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องโทษได้อย่างดี เพราะการนำตัวผู้ต้องโทษกลับเข้ามาไว้ในเรือนจำย่อมเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องโทษอย่างมาก จึงสมควรมีกลไกอย่างใดอย่างใดเข้ามาตรวจสอบให้เป็นที่แน่ชัดเสียก่อนว่าผู้ต้องโทษนั้นได้กระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการบังคับโทษจริง ก่อนที่จะใช้อำนาจอันเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของผู้ต้องโทษนั้น

กล่าวโดยสรุป คือ การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช่เรือนจำด้วยการควบคุมหรือจำกัดบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่หนึ่งที่ใดที่มีไซ้เรือนจำและผู้นั้นสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขภายในบริเวณที่ถูกจำกัด โดยมีเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอุปกรณ์ในการควบคุมและตรวจสอบ ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดเงื่อนไขตามความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายกรณี หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดจะต้องเข้ารับโทษในเรือนจำ²⁰³

²⁰² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-13 วรรค 2.

²⁰³ จาก ศึกษาทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำวิธีการควบคุมผู้กระทำ ความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) (น. 27), โดย อรรถพร สุจริตพันธ์, 2533, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ²⁰⁴

1) ขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา (Pre-Trial) มักใช้กับจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อจุดประสงค์ในการติดตามผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้มาปรากฏตัวต่อศาลตามวันนัด และช่วยป้องกันการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ ได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะใช้เพื่อการสังเกตเฝ้าระวังเป็นหลัก ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา

2) ขั้นตอนทางเลือกในการลงโทษ หรือ การใช้แทนการจำคุก (Primary Sentencing) ถือเป็นทางเลือกหนึ่งของศาลในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดแทนที่จะส่งตัวเข้ารับการควบคุมในเรือนจำและทัณฑสถาน ด้วยการเปลี่ยนเป็นการควบคุมที่บ้านแทน ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย

3) ขั้นตอนภายหลังจำคุกระยะเวลาหนึ่ง (Post-Prison) ใช้เพื่อการเตรียมตัวระยะสุดท้ายของโทษจำคุก โดยการพักการลงโทษเพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ตัวอย่างของประเทศที่ใช้ระบบนี้ได้แก่ประเทศอังกฤษ ประเทศนิวซีแลนด์

จากการศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขัง โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้นั้น สรุปได้ว่าการนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ก็เพื่อ

1) เพื่อการควบคุม (Detention) เป็นการใช้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมตัวในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

2) เพื่อเป็นการจำกัด (Restriction) เป็นการใช้เพื่อจำกัดมิให้บุคคลเข้าไปในเขตพื้นที่ที่กำหนด หรือเข้าถึงตัวบุคคลอื่นที่กำหนด เช่น โจทก์เหยื่อ หรือผู้กระทำความผิดที่เป็นคู่คดี

3) เพื่อการสังเกตเฝ้าระวัง (Surveillance) เป็นการใช้เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวบุคคลได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง

การนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็น การอาศัยระบบอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring System) เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมผู้กระทำความผิดแทนการควบคุมในเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งเป็นการช่วยลดความแออัดในเรือนจำหรือทัณฑสถาน รวมทั้งยังเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ใช้ชีวิตในชุมชนได้ตามปกติ การควบคุมตัวด้วยวิธีการนี้ผู้ต้องโทษสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามปกติ เช่น การศึกษา

²⁰⁴ โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด (น. 14-15). เล่มเดิม.

การประกอบอาชีพ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อยู่อาศัยร่วมกับบุคคลในครอบครัว และในขณะเดียวกันผู้ต้องโทษจะต้องเข้าสู่โปรแกรมการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูด้วย เช่น การทำงานบริการสาธารณะ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การเข้ารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งมาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมใช้อย่างมากในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยส่วนใหญ่วิธีนี้จะถูกนำมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยที่มีอัตราโทษไม่รุนแรง ผู้ต้องขังที่สภาพร่างกายไม่พร้อมที่จะถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ เช่น ผู้ต้องขังป่วยหนักหรือเป็นโรคร้ายแรง หรือผู้ต้องขังสูงอายุ เป็นต้น และผู้ต้องขังที่ได้รับการอนุญาตให้พักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข

จากที่ได้ทำการศึกษาทำให้พบว่าการนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการบังคับโทษทางอาญาแก่ผู้ต้องขังอย่างมากโดยเฉพาะผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งผู้เขียนได้สรุปไว้ดังนี้

(1) ลดภาระค่าใช้จ่ายของกรมราชทัณฑ์ได้อย่างมาก โดยเปรียบเทียบได้จากการศึกษาถึงการนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้ต้องขังในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้มีการจัดทำรายงานสรุปข้อเปรียบเทียบในด้านค่าใช้จ่ายในการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำกับค่าใช้จ่ายในการควบคุมตัวผู้ต้องขังโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าการควบคุมตัวผู้ต้องขังโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มีภาระค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำประมาณ 10 เท่า กล่าวคือ ภาระค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องแบกรับจากการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำอยู่ที่ประมาณ 67 เหรียญต่อวัน ส่วนค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการควบคุมตัวผู้ต้องขังโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ที่ประมาณ 7.30 เหรียญต่อวันเท่านั้น²⁰⁵ ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นงบประมาณที่รัฐจะต้องเสียไป แต่หากมีการเริ่มดำเนินการจากผู้ต้องขังกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนไม่มากนักเพื่อเป็นการนำร่อง ก็ย่อมเป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม อีกทั้งรัฐยังมีความสามารถที่จะจัดหาได้อย่างเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังสูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนไม่มาก แต่เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีความจำเป็นและสมควรจะใช้มาตรการนี้แทนการลงโทษจำคุกมากที่สุด

(2) เพื่อลดปัญหาผลกระทบจากการจำคุกผู้สูงอายุไว้ในเรือนจำ อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขังให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นหลักการสากล เนื่องจากในความเป็นจริงปัจจุบันเรือนจำในประเทศไทยยังไม่มีความสามารถในการจัดสวัสดิการและสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ต้องขังได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำและผู้ต้องขังที่

²⁰⁵ จาก “นวัตกรรมและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการงานราชทัณฑ์” กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (น. 25), โดย นัทธี จิตสว่าง, ม.ป.ป.

ได้รับผลกระทบร้ายแรงที่สุดได้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุ บางรายอาจต้องเสียชีวิตลงในระหว่างถูกต้องขัง อยู่ภายในเรือนจำ เพราะเรือนจำ ทัณฑสถานสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุถูกควบคุมตัวอยู่นั้นไม่มีความพร้อม ในการจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุภายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง อาหาร สถานที่อยู่อาศัยหลับนอน ยารักษาโรค สถานพยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ล้วนแต่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุอย่างมาก เพราะผู้ต้องขังที่สูงอายุมักจะมี ความอ่อนแอทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจมากกว่าบุคคลในวัยกลางคน มีโรคประจำตัว มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา และความเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะญาติมิตรและบุคคลในครอบครัวด้วยเหตุนี้ การนำมามาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดย เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นอันดับแรกจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งและ

(3) เพื่อเป็นการทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขกับครอบครัวและชุมชน โดยใช้ชีวิตกับสภาพแวดล้อมที่มีความคุ้นเคย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการนำมามาตรการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ ผู้ต้องขังสูงอายุจะเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งแต่ในปัจจุบันก็ยังพบอุปสรรคในเรื่อง การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างทั่วถึงแก่ผู้ต้องขังสูงอายุ ทุกรายทั่วประเทศไทย และยังขาดความร่วมมือของหน่วยงานภายนอกในการจัดหาเครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์และระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน

4.2.2 ความเหมาะสมในการนำมามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุ

มาตรการลงโทษระดับกลางหรือมาตรการบังคับโทษระดับกลางหรือ Intermediate Punishment หรือ Intermediate Sanctions เป็นวิธีการปฏิบัติสำหรับผู้กระทำความผิดที่ใช้กระบวนการ สอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแบบปกติแต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะมีคำสั่งให้ ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในกรณีที่เห็นว่ามาตรการคุมความประพฤติที่กระทำอยู่นั้น เบาเกินไปและในขณะเดียวกันการใช้โทษจำคุกก็ยังไม่มีความจำเป็นหรืออาจรุนแรงเกินไป²⁰⁶ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการนำมามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ก็คือการลดจำนวนผู้ต้องขังลง และสร้าง กลไกในการควบคุมผู้กระทำความผิดที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้วิธีการจำคุกซึ่งเป็นวิธีการที่ก่อภาระ ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากรเจ้าหน้าที่และอื่น ๆ แก่ภาครัฐมากกว่าการใช้มาตรการลงโทษ ระดับกลาง

²⁰⁶ จาก รายงานการศึกษาเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษ ระดับกลาง (น. 2-3), โดย ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2546, กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การลงโทษระดับกลางเป็นวิธีการที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่โดยจะถูกคุมความประพฤติและมีเงื่อนไขพิเศษที่เข้มงวดหลายประการ เช่น การรายงานตัวก่อนข้างตี การเข้าศูนย์พักพิงหรือศูนย์ควบคุมความประพฤติ การเข้าค่ายฝึกอบรมแบบทหาร การใช้โทษจำคุกผสมกับการคุมความประพฤติ (Split Sentence) การกักขังไว้ที่บ้านของตนเองโดยมีอุปกรณ์ควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

จากข้อกำหนดโตเกียวจะเห็นได้ว่าการปล่อยตัวชั่วคราวหรือการประกันตัวก็เป็นวิธีการหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกเช่นกัน ซึ่งการปล่อยตัวผู้ต้องขังไปชั่วระยะเวลาหนึ่งตามที่กำหนดเป็นการผ่อนคลายเรื่องการควบคุมและขัง²⁰⁷ โดยให้ได้รับเสรีภาพเป็นการชั่วคราว ดังนี้ การปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังประการหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ยังมีมาตรการลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ ที่ต่างประเทศได้นำมาใช้ เช่น การลงโทษทางสถานภาพหรือการตัดสิทธิบางประการ (Status Penalties) แทนการใช้โทษจำคุกหรือโทษปรับ การลงโทษทางเศรษฐกิจและการเงิน (Economic Sanction and Monetary Penalties) เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายและความต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในรายละเอียด

ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรการลงโทษระดับกลางแบ่งได้เป็นหลายรูปแบบ เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีมาตรการลงโทษระดับกลางหลายรูปแบบที่ใช้บังคับ อันได้แก่ การชดใช้ความเสียหาย การคุมความประพฤติ การใช้โทษกึ่งคุมประพฤติ (Shock Probation) ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยใช้ทั้งโทษจำคุกในระยะแรกและมีการคุมประพฤติในระยะต่อมาภายหลังที่ได้รับโทษจำคุกไประยะหนึ่งแล้ว การใช้มาตรการลงโทษกึ่งจองจำ (Shock Incarceration) โทษกักกันแบบกึ่งพักอาศัยในบ้าน (Half-way in House) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการชดใช้ความเสียหายในรูปแบบที่มีใช้ตัวเงิน เช่น การให้ทำงานสาธารณประโยชน์ในชุมชนโดยอาจนำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับมาตรการอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนในประเทศอังกฤษ รวมถึงในสกอตแลนด์ก็ได้ใช้หลักการลงโทษระดับกลางในลักษณะคล้ายกัน เช่น การใช้ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม (Community Service) โดยถือว่าเป็นการลงโทษระดับกลางที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติและจำคุก เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องหาความเหมาะสมของมาตรการลงโทษระดับกลางแต่ละรูปแบบที่จะนำมาใช้บังคับแก่ผู้ต้องขังสูงอายุแทนการบังคับโทษจำคุกในประเทศไทย

²⁰⁷ จาก กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (น. 117), โดย คณิต ฅ นคร, 2537, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

4.2.2.1 การทำงานบริการสังคม (Community Service – CS) เป็นเงื่อนไขพิเศษที่ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำงานชดเชยให้กับชุมชนโดยไม่มีค่าตอบแทน ภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ วิธีการนี้ได้รับความนิยมในหลายประเทศรวมถึงในประเทศสหรัฐอเมริกา ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้โดยละเอียดในบทที่ 3 แล้ว และในประเทศไทยเองก็มีการนำวิธีการนี้มาใช้แก่ผู้กระทำความผิดด้วยเช่นกัน ซึ่งวิธีการให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพต่อการบังคับโทษเพราะทำให้ผู้ต้องโทษได้สำนึกตนและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้ต้องโทษมีระเบียบวินัยอีกด้วยแต่อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้แก่ผู้สูงอายุมากนัก เพราะผู้สูงอายุมีความสามารถน้อยในการจัดการงานต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่มีความแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้กำลังแรงกายที่มีอยู่เพื่อให้เป็นคุณประโยชน์ต่อสาธารณะได้เทียบเท่าเด็ก เยาวชน หรือบุคคลทั่วไปที่อยู่ในวัยกลางคน

4.2.2.2 การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้าน (Home Arrest / Home Confinement / Home Detention) เป็นการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดถูกกักบริเวณอยู่ในบ้านพักอาศัยของตนเองเท่านั้น และจะสามารถออกนอกบริเวณได้เฉพาะเพื่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่วางไว้เท่านั้น เช่น การเดินทางออกไปทำงาน ศึกษา หรือรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น แต่วิธีการนี้มักจะถูกนำมาใช้ควบคู่กับการลงโทษในรูปแบบอื่นด้วย เช่น กำหนดให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้านโดยมีการควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในมลรัฐอิลลินอย รวมถึงมลรัฐอื่น ๆ ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำวิธีการกักขังไว้ที่บ้านเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขคุมประพฤติและกำหนดเวลาที่จะถูกกักขังไว้ที่บ้านตามที่ศาลเห็นสมควร²⁰⁸ ซึ่งวิธีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้านโดยกำหนดเงื่อนไขห้ามออกนอกสถานที่นอกจากสถานที่ตามที่ระบุไว้ นั้นน่าจะมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด เนื่องจากสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุนั้นเองด้วยเหตุนี้การนำวิธีการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคู่กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้านก็จะเป็นการเพียงพอที่จะควบคุม ดูแล สอดส่องผู้กระทำความผิดในกลุ่มที่เป็นผู้สูงอายุได้อย่างเพียงพอแล้ว เพราะผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ไม่มีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการบังคับโทษที่มีความเคร่งครัดมากนัก อีกทั้งการใช้วิธีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้านโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวไว้ก็จะสามารถทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตของผู้นั้นแล้ว ประกอบทั้งผู้สูงอายุยังสามารถดำเนินชีวิตของตนได้

²⁰⁸ From *Specialized Programs and Service Manual* (p. 20), by Nancy Martin, 1995, Cook County Adult Probation Department (CCAPD).

ตามปกติ ได้อยู่ร่วมกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดโดยไม่ถูกแยกตัวไปอยู่อย่างโดดเดี่ยว และสามารถได้รับการดูแลรักษาพยาบาลหรือได้รับการตรวจรักษาโรคประจำตัวหรือกรณีมีความเจ็บป่วยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทันทีที่โดยไม่เป็นภาระของทางเรือนจำอีกด้วย

4.2.2.3 การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision – IPS หรือ Intensive Supervision of Probation – ISP) ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นการจำกัดเสรีภาพโดยไม่มีกรจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ เพื่อเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำความผิดในอนาคต ซึ่งวิธีการนี้จะมีความรัดกุมและเคร่งครัดมากกว่าการคุมประพฤติที่ประเทศไทยใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เช่น กำหนดให้เข้ามารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่บ่อยขึ้น เจ้าหน้าที่อาจไปตรวจสอบหรือสอดส่องความประพฤติที่บ้านพักอาศัยได้ตลอดเวลา และอาจมีการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางหรือออกนอกบ้านพักอาศัย ตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เป็นต้นวิธีการนี้มีข้อดีคือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ และชุมชน ในการช่วยเหลือสอดส่องผู้กระทำความผิดอันจะช่วยลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำ และผู้กระทำความผิดยังสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในชุมชนของตนได้อย่างปกติและจะทำให้ผู้กระทำความผิดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยและทัศนคติให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในชุมชนได้ต่อไปอย่างไรก็ตามการใช้วิธีการนี้จำเป็นจะต้องมีบุคลากรเจ้าหน้าที่ในจำนวนที่มากเพียงพอต่อการลงพื้นที่ไปตรวจสอบ สอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดแต่ละคนเป็นรายคน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุความสำเร็จ

4.2.2.4 การใช้ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center) จะต้องมีการจัดหาสถานที่เพื่อใช้สำหรับเป็นศูนย์เลี้ยงโทษจำคุกเพื่อคุมความประพฤติ โดยผู้กระทำความผิดสามารถออกไปทำงานได้ตามปกติและต้องกลับมาพักอาศัยหลับนอนอยู่ภายในศูนย์แห่งนี้โดยออกค่าใช้จ่ายของตนเอง ซึ่งวิธีการนี้อาจมีอุปสรรคในเรื่องของการจัดหาสถานที่และค่าใช้จ่ายที่ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้เสียในการพักอาศัยอยู่ในศูนย์เลี้ยงโทษจำคุกนี้ด้วยตนเองทั้งหมด

4.2.2.5 การใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (Probation Detention Center) วิธีการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติฝ่าฝืนหรือผิดเงื่อนไขในการคุมความประพฤติ จะมีการควบคุมตัวไว้ที่ศูนย์แห่งนี้ ภายในศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติจะมีระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยขั้นต่ำแบบเรือนจำ (Minimum Security) และจะมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดกว่าศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก และผู้ที่อยู่ในศูนย์นี้จะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยโปรแกรมบำบัดที่ทางศูนย์ได้จัดทำขึ้นและต้องทำงานบริการสังคมด้วย

การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางดังที่กล่าวมานี้ ถือเป็นมาตรการที่ลดภาระของรัฐลงได้ในระดับหนึ่งและเป็นมาตรการลงโทษที่มีความผ่อนคลายลงจากการใช้โทษจำคุก แต่อย่างไรก็ดี มาตรการบางอย่าง เช่น การการใช้ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center) ก็ยังมีลักษณะ

ที่เป็นการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากครอบครัว ญาติมิตร และบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้แก่ผู้สูงอายุ ด้วยเหตุผลทางด้านสภาพจิตใจและสภาพร่างกายที่ต้องการได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา และผู้เขียนเห็นว่าวิธีการที่น่าจะเหมาะสมแก่การบังคับโทษผู้สูงอายุมากที่สุด ได้แก่ การใช้วิธีการการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้าน โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ตามเหตุผลที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ข้างต้น

4.2.3 ความเหมาะสมในการนำมาตรการพักการลงโทษมาใช้แก่ผู้ต้องขังสูงอายุ

การพักการลงโทษหมายถึงการปลดปล่อยผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ ทัณฑสถาน ผู้ต้องขังนั้นถูกคุมขังอยู่ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาลภายใต้เงื่อนไขคุมขังที่กำหนดการพักการลงโทษมิใช่สิทธิของผู้ต้องขังแต่เป็นประโยชน์ที่ทางราชการให้แก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีมีความก้าวหน้าทางการศึกษาทำงานเกิดผลดีแก่เรือนจำหรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้นำแนวคิดการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำมาเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคดีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซึ่งการพักการลงโทษ (parole) เป็นภารกิจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 35 (5) ที่ให้ตอบแทนแก่นักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติดี มีความอดุสาหะ ก้าวหน้าในการศึกษาอบรม ทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ให้ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาลภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ ภายใต้การดำเนินงานของส่วนพักการลงโทษและคณะกรรมการพักการลงโทษซึ่งเป็นคณะกรรมการอิสระ อันประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานอัยการ ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการผู้แทนจากกรมคุมประพฤติ และผู้แทนจากกรมการแพทย์ โดยนักโทษเด็ดขาดที่อาจได้รับการพักการลงโทษจะต้องรับโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษฉบับหลังสุด หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี กรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพักการลงโทษไว้ ในมาตรา 32 ว่านักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอดุสาหะก้าวหน้าในการศึกษาและทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง และมาตรา 43 กำหนดว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา 32 (5) หรือนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้ลดวันต้องโทษจำคุก ตามมาตรา 32 (6) หรือ (8) และถูกปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น ต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับความประพฤติของตน ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นข้อหนึ่งข้อใดนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นอาจถูกจับมาอีกโดยมิต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุก และนำกลับ

เข้าคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ และให้ผู้มีอำนาจสั่งการพักการลงโทษตามมาตรา 32 (5) หรือการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32 (6) หรือ (8) สั่งถอนการพักการลงโทษหรือถอนการลดวันต้องโทษจำคุกที่ ยังเหลือและจะลงโทษทางวินัยอีกด้วยก็ได้

นอกจากนี้การพักการลงโทษยังต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479²⁰⁹ ซึ่งกำหนดเรื่องพักการลงโทษไว้ในข้อ 91-98 กล่าวคือ จะพักการลงโทษได้ต่อเมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษเห็นชอบและอธิบดีอนุมติ²¹⁰ ซึ่งการพักการลงโทษจะต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น²¹¹ แต่หากกรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้แต่ต้องมีคณะกรรมการอนุมติอีกชั้นหนึ่ง²¹² การพักการลงโทษจะมีเงื่อนไขต่าง ๆ กำหนดให้กระทำหรือให้ละเว้นกระทำไว้อย่างละเอียดดังที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ข้อ 93 ถึงข้อ 96²¹³ เช่น ห้ามกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ห้ามกระทำความผิดขึ้นใหม่ ห้ามประพฤติตนไม่เหมาะสม ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตามกำหนดเวลา เป็นต้น

²⁰⁹ ซึ่งต่อไปในการศึกษานี้ จะใช้คำว่า “กฎกระทรวง.”

²¹⁰ กฎกระทรวง ข้อ 91 “จะพักการลงโทษได้ต่อเมื่อคณะกรรมการต่อไปเห็นชอบและอธิบดีอนุมติ

(ก) คณะกรรมการสำหรับเรือนจำภูมิภาคให้ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธานและข้าราชการชั้นประจำแผนกขึ้นไปทั้งข้าหลวงประจำจังหวัดตั้งขึ้นอีก 2 นาย

(ข) คณะกรรมการสำหรับเรือนจำกลางประกอบด้วยข้าราชการชั้นหัวหน้าแผนกที่อธิบดีตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า 3 นาย.”

²¹¹ กฎกระทรวง ข้อ 46.

²¹² กฎกระทรวง ข้อ 92 “ในกรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 46 ก็ได้แต่คณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยข้าราชการต่อไปได้อนุมัติอีกชั้นหนึ่งแล้ว

- (1) ปลัดกระทรวงมหาดไทยประธานกรรมการ
- (2) ผู้แทนกรมราชทัณฑ์กรรมการ
- (3) ผู้แทนกรมตำรวจกรรมการ
- (4) ผู้แทนกรมมหาดไทยกรรมการ
- (5) ผู้แทนกรมอัยการกรรมการ.”

²¹³ กฎกระทรวง ข้อ 93 “เงื่อนไขในระหว่างพักการลงโทษกำหนดดังต่อไปนี้

- (ก) ให้ละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง
- (ข) ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง
- (ค) ให้ละเว้นและให้กระทำการตามหมายเลข (1) และ (2) ข้างต้น”

ข้อ 94 “เงื่อนไขละเว้นการกระทำนั้นมีดังต่อไปนี้

- (ก) ละเว้นไม่กระทำผิดอาญาขึ้นอีก

ส่วนมาตรการพักการลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกาถูกนำมาใช้โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้เกิดการฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดเองโดยถือว่าเป็นการลดจำนวนโทษที่ได้กำหนดไว้เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี อันจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้เกิดความประพฤติที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการในการพักการลงโทษในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เป็นที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบัน เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการลงโทษตามกำหนดที่แท้จริง (Truth in Sentencing) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษอย่างแท้จริงแทนที่จะนำวิธีการลดหย่อนโทษมาใช้

การพักการลงโทษตามกฎหมายแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดกลับสู่อิสรภาพโดยมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามข้อกำหนด เมื่อผู้ต้องโทษปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ก็จะไม่ถูกนำตัวกลับมาลงโทษจำคุกอีกสาธารณรัฐฝรั่งเศสเห็นว่าการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขให้คุณประโยชน์ในกระบวนการบังคับโทษทางอาญาได้มากกว่าการปล่อยผู้ต้องโทษออกจากเรือนจำเมื่อครบกำหนดระยะเวลาจำคุก ที่เห็นได้ชัด คือ ผู้ต้องโทษที่เข้าสู่กระบวนการพักการลงโทษนั้น แม้ว่าจะได้รับอิสรภาพก่อนกำหนดจริง แต่ก็จะต้องถูกผูกมัดด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคม หากปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านี้ได้เป็นผล ก็เท่ากับเป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในการฟื้นฟูผู้ต้องโทษ ในทำนองกลับกัน หากผู้ต้องโทษไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านี้ได้ก็จะถูกจับเข้าเรือนจำอีกครั้งหนึ่งในขณะที่หากไม่มีการปรับใช้มาตรการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้ แม้ผู้ต้องโทษจะถูกจำคุกครบตามกำหนดเวลาก็จริง แต่ก็ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ให้ผู้ต้องโทษปฏิบัติหลังจากได้รับอิสรภาพเพื่อเป็นการฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดเลย ซึ่งการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (La reinsertion des condamnés) และการป้องกันการกระทำ

(ข) ละเว้นไม่เข้าไปในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้

(ค) ละเว้นไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสียเช่นเสพฝิ่นเล่นการพนันเป็นต้น”.

ข้อ 95 “เงื่อนไขให้กระทำการนั้นมีดังต่อไปนี้

(ก) ให้ไปรายงานตนต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ซึ่งไปอยู่หรือเจ้าพนักงานเรือนจำตามกำหนดเวลาเดือนละหนึ่งครั้ง

(ข) ให้กระทำการหาเลี้ยงชีพตามที่เจ้าพนักงานจัดหาให้

(ค) ให้กระทำการหาเลี้ยงชีพในกิจการงานซึ่งผู้นั้นมีอยู่แล้วหรือญาติมิตรจัดหาให้

(ง) ให้ปฏิบัติทางศาสนา”

ข้อ 96 “เงื่อนไขนั้นจะกำหนดไว้แต่ข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมแก่ลักษณะของบุคคลและพฤติการณ์.”

ความผิดอีก (La prevention de la recidive)²¹⁴ โดยผู้ที่อาจได้รับประโยชน์จากมาตรการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้คือผู้ต้องขังที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างจริงจังที่จะปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคม เช่น เมื่อผู้ต้องขังสามารถพิสูจน์ถึงการทำกิจกรรมทางวิชาชีพ หรือพิสูจน์ถึงการศึกษาศึกษาและการฝึกอาชีพอย่างไม่ลดละ รวมทั้งการฝึกงานหรือการจ้างงานชั่วคราวเพื่อที่จะให้ตนเองกลับคืนสู่สังคม หรือพิสูจน์ถึงความจำเป็นในการกลับไปใช้ชีวิตครอบครัว หรือพิสูจน์ถึงความจำเป็นในการเข้าบำบัดรักษา หรือพิสูจน์ถึงความพยายามที่จะลดใช้ความเสียหายให้ผู้เสียหาย²¹⁵

ผู้เขียนเห็นด้วยกับเหตุผลการนำมาตรการพักการลงโทษมาใช้ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่มุ่งการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิด และมุ่งถึงการปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสังคมได้มากกว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำจนครบกำหนดเวลาต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งมาตรการพักการลงโทษนี้ก็ยังคงมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลสอดส่องพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอยู่เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงตัวของผู้นั้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศอังกฤษได้มีการใช้วิธีควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้การพักการลงโทษ ซึ่งจะทำได้สามารถควบคุมดูแล สอดส่องผู้กระทำความผิดได้อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น สามารถติดตามตัวและทราบความเคลื่อนไหวของผู้นั้นได้ตลอดเวลา

เนื่องจากมาตรการพักการลงโทษ เป็นมาตรการที่นำมาใช้เฉพาะกับนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว จึงอาจหมายความว่ารวมถึงผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกเป็นเวลานานจนกระทั่งมีอายุเกิน 60 ปี ซึ่งมีสถานะเป็นผู้ต้องขังสูงอายุในเรือนจำ ก็ควรได้รับโอกาสในการพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขด้วย เนื่องจากผู้ต้องขังกลุ่มนี้อยู่ในวัยที่ไม่สามารถละเมิดกฏ ระเบียบของทางเรือนจำ หรือกระทำการให้เกิดความวุ่นวายหรือเสียดความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำ และมีความเสี่ยงน้อยมากต่อการที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกจึงไม่มีความจำเป็นต้องถูกควบคุมอย่างเคร่งครัด โดยเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ แต่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ก็กลับเป็นกลุ่มที่ทางเรือนจำต้องรับภาระในการจัดหาสวัสดิการ สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต และการดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่า และแตกต่างจากผู้ต้องขังปกติทั่วไป ดังนั้น การปล่อยตัวผู้ต้องขังสูงอายุก่อนครบกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลโดยให้พักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข ก็ย่อมจะส่งผลดีทั้งในด้านการบริหารจัดการเรือนจำและต่อตัวผู้ต้องขังนั่นเอง อันเป็นการยกระดับการบังคับโทษทางอาญาของประเทศไทยให้อยู่ในระดับที่ได้มาตรฐานสากลและเป็นการให้ความคุ้มครอง

²¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729 วรรค 1.

²¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729 วรรค 1.

สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังสูงอายุได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอีกด้วย ทั้งนี้ หากเป็นกรณีกับผู้ต้องขังสูงอายุต้องโทษเนื่องจากกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือมีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพ หรือมีความเสี่ยงต่อการหลบหนี ก็อาจจัดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมตัวผู้นั้นในระหว่างพักการลงโทษด้วยก็ได้ เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติในประเทศอังกฤษ ซึ่งการใช้ระบบเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัวตลอดเวลา จะทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของผู้ถูกควบคุมตัวทุกระยะ และหากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดก็สามารถติดตามตัวกลับมารับโทษได้ทันที